שני אחים

ליליאן גאסק (1865 -)

סלובקיה

זהו סיפור על שני אחים, יוסקא ויאנקו, שהיו שונים זה מזה כמו יום מלילה. שניהם היו גבוהים ונאים, בעלי שערות שחורות, אך יוסקא היה גס רוח ואנוכי ויאנקו היה נעים הליכות ובעל לב טוב, ומוכן תמיד לעזור לכל ייצור חי בצרה.
אביהם היה עני מאוד ומאחר שלא ראה כי עתיד יטיב עמו חשב שאחד הבנים צריך לצאת מהבית ולחפש את מזלו. כפי שניתן היה לצפות הוא חשב שיוסקא מביא פחות תועלת, ולכן נתן לו את ברכתו ושלח אותו מהבית.
יוסקא שמח לעזוב, כי הוא היה בחור עצל ושנא עבודה.
הוא יצא מהבית בכיסים מלאי אוכל שאמא הכינה לו לדרך וחשב לעצמו "לפחות עכשיו אוכל לנהוג לפי נוחיותי. לא אצטרך יותר לקום מוקדם בבוקר בחורף קר, כדי לטפל בפרות ולהאכיל עופות. אוכל לחגוג כל היום."
הוא עבר מרחק רב, עלה על הר וירד למישור בו פה ושם צמחו עצים גדולים. הוא התיישב בצלו של אחד מהעצים, הוציא את העוגות של אמא והתחיל לאכול כמו ילד חמדן.
"אולי תתן לנו חתיכה, אדוני נדיב?" שאלו שתי נמלים שעלו על ידו. הוא ניער אותם מעצמו ברוגז "אף פירור אחד" קרא וניסה לדרוס אותן.
"אינך אדם נדיב, יוסקא" קראו היצורים הקטנים כשהתרחקו מהישג ידו "אם תזדקק לעזרתנו, תצטרך להסתפק בלעדיה."
"תחכו עד שאבקש זאת" ענה יוסקא והמשיך לאכול את העוגות בחמדנות יתר.
זמן מה אחר כך הוא המשיך ללכת והגיע לגדות נהר, שם ראה דגיג קטן המונח על הארץ ומנסה לנושם.
"עזור לי!" קרא הדגיג "שים אותי שוב לנהר ואברך אותך על כך, אחרת אמות כאן."

יוסקא ניסה לדחוף את הדגיג רק יותר רחוק מהמים אך לא הצליח. להפך, הדגיג החליק מהגדה ונפל לנהר.
"בחור אכזר" הוא קרא "לא תצליח בכלום. אף דג לא יעזור לך בעת צרה."
יוסקא לא שם לב לדבריו של הדג, כפי שגם לא הקשיב קודם לדבריהן של הנמלים, אלא המשיך ללכת בדרכו. בסוף הגיע להצטלבות של ארבע דרכים. כאן עמדה קבוצה של גמדים, רבים ביניהם, דוחפים זה את זה וצועקים.
בלי לשאול לסיבת הריב יוסקא דחף אותם מדרכו וזה הרגיז את הקטנים כל כך שהפסיקו לריב ורק נזפו בו על גסותו.
"אתה בחור אנוכי" הם צעקו "ולא תצליח בשום דבר."
דבריהם התגשמו תוך פרק זמן קצר, כי יוסקא עבר בארצות רבות, פגש אנשים רבים וניסה להתקיים בצורות שונות, לא תמיד הגונות, אך בסוף חזר הביתה, עני כפי שיצא.
אמו, בעלת לב טוב, לא אמרה דבר, אבל אבא נזף בו קשות. האב הצטער מאוד שלא יכול לפרנס את שני בניו ולכן יצטרך להיפרד מיאנקו.
"אל פחד, אבא" אמר יאנקו, שקיבל מאביו לדרך צלוחית נוזל מיוחד למזל "גם אם לא אצליח בעצמי, אדאג לך ולאמא, כדי שתחיו בנחת ונוחיות את שארית ימיכם."
הוא יצא מהבית במצב רוח מרומם, שרק בשמחה תוך ההליכה והתפלא מכל שראה סביבו.
כשהתעייף, התיישב בצד הדרך והתחיל לאכול מכיכר לחם שאמו הכינה לו לדרך. תוך כדי האכילה הופיעה לידו להקת נמלים.
"גם אנו רעבות" הן קראו "אולי תתחלק אתנו?"
"ברצון" ענה ופיזר להם פירורים ביד נדיבה.
"יאנקו בחור טוב" הן קראו כשנשאו את הפירורים לקן שלהם "אם רק תזדקק לעזרה, קרא לנו. אנו ידידיך מהיום ועד עולם."
יאנקו חייך כשחשב איך היצורים הקטנים האלה יוכלו לעזור לו, אך לא רצה לפגוע ברגשותיהם והודה להם מאוד.
לקראת ערב הוא הגיע לאגם כחול ושקט. קרן של

שמש שוקעת יצרה דרך זהב מעליו והראתה גם דג מסכן ששכב על החוף, רועד כולו. בלי לחשוב הרבה יאנקו הרים אותו וזרק לתוך המים.
,בחור טוב" קרא הדג טרם נעלם תחת פני המים "אם תזדקק לעזרה אי-פעם קרא לדגים, ואחדים מאתנו יבוא לעזרתך."
יאנקו חייך לעצמו, אבל שמח גם שהזדמן לו להציל את הדג. ציפורים שרו את שירי הערב שלהם וכל הסביבה הוצפה בצבעי שקיעה יפים. הוא היה קרוב לפרשת דרכים כששמע משם קולות זועמים. יאנקו החיש את צעדיו וראה קבוצת גמדים הרבים ביניהם.
"מה קרה, אנשים קטנים?" הוא שאל בקול רך ומפייס "למה לכם לריב בערב יפה כזה? תתפייסו, לחצו ידיים לפני שאאחל לכם לילה טוב."
פניהם של הגמדים הוצפו בחיוכים והם טפחו זה לזה על כתפיהם באומרם כי הם רבים לשם שעשוע בלבד. "אתה בחור טוב, יאנקו" אמרו, כמו שקודם אמר לו גם הדג "אם תזדקק לעזרה, קרא לנו, ואנו נבוא."

יאנקו המשיך בדרכו עד שהגיע לעיר. שם ראה כי התושבים שקועים בצער עמוק. בתו של המלך הטוב שלהם חלתה, ועלולה למות בקרוב. רופאי חצר המלך הרימו ידיים והודיעו שלא יוכלו לרפא אותה, ועצב רב נראה על פניהם של כל תושבי העיר.
ינקו שמע כל זה בלי להגיב, ואז נכנס לפונדק הקרוב. "אני רוצה לפגוש את הפונדקאי" אמר למלצרית, וכשבעל הפונדק הופיע, ביקש ממנו לרוץ לארמון המלך ולהודיע כי הרופא המפורסם ביותר הגיע העירה.
"רופא מפורסם?" השתומם הפונדקאי כשהביט על הצעיר הצנום.
"אני הרופא הגדול בכל העולם" הודיע יאנקו בכובד ראש "ואוכל לרפא את הנסיכה אם רק כבוד המלך ירשה לי."
הפונדקאי מיהר לארמון והמלך שמח מאוד ושלח מיד שליחים שילוו את יאנקו.
"אדוני הדוקטור" אמר המלך כשקיבל את יאנקו בעולם הגדול, בעל קירות שיש, ותקרת זהב, "אם

תצליח לרפא את בתי האהובה, תקבל את ידה וגם כל תגמול אחר שתרצה."
כשיאנקו נכנס לחדר של הנסיכה התפלא מיופייה. שערותיה היו כמו טווית קרני שמש, עיניה כמו מי אגם כחול, ידיה כמו שושנים ופיה כאילו התבקש לנשיקת מלאך. היא מצאה מאוד חן בעיניו והוא קיווה שיוכל לרפא אותה ואולי אף לשאת אותה לאישה.
הוא הרים את ראשה בזרועו, הפריד את שפתותיה ומזג לתוכם מהשיקוי שנתן לו אבא לדרך. הוא ידע שזה שיקוי החיים.
הטיפה הראשונה החיתה את הנסיכה, בשניה היא נעה בידיה ובשלישית פתחה את עיניה הכחולות. היא ראתה איש זר ושאלה מיד מה הוא עושה בחדרה.
"זה הרופא הגדול ביותר שבעולם" מלמלו המשרתים "והוא ירפא את הוד רוממותך מהמחלה האיומה."
אך הנסיכה הודיעה שהיא לא רוצה להבריא, וסירבה לבלוע יותר מהשיקוי שהביא יאנקו.
וכששמעה שאביה המלך הבטיח את ידה תמורת הבראתה, נעלבה קשה.
"אבל אם לא עמוד בהבטחתי לרופא הגדול" התחנן המלך "אנשי לא יאמינו לי יותר. אנא בתי, ותרי. הוא בחור נאה ויהיה לך לבעל טוב."
הנסיכה לא רצתה לצער את אביה והסכימה להינשא ליאנקו אם הוא ימלא שלושה תנאים שלה.
"מה שרק תבקשי, אעשה" אמר הצעיר, אך כעסה לא הרפה עדיין.
היא אמרה להביא לה שק אפר ושק גרעינים, ערבבה אותם יחד היטב, ופיזרה על הרצפה.
"אם תצליח להפריד אפר מהגרעינים עד הבוקר, אהיה אולי אשתך" אמרה ועזבה את החדר.
יאנקו הבין מיד את הקושי שבמשימה וכדי לחשוב בשקט איך לבצעה יצא לשדה והתיישב תחת עץ גדול. רק נח רגע ונמלים אחדות עלו על רגליו. "אל תדאג, יאנקו" אמרה הנמלה שבראשן "דאגת לנו ואנו נעזור לך עכשיו". והנמלים רצו לארמון, וכשיאנקו הגיע לשם ראה שהגרעינים הופרדו מהאפר והוכנסו לשקים שלהם.

הנסיכה השתדלה להראות מאוכזבת, אך בעצם בלבה שמחה למדי.
"מלאת את התנאי הראשון" אמרה "אבל המשימה השניה תהיה קשה יותר. אני רוצה שתביא לי את הפנינה הגדולה ביותר שבעולם."
יאנקו השתחווה ועזב את הארמון. הוא הלך מהורהר ולא הרגיש איך הגיע לשפת האגם.
פתאום הופיע במים ראשו של דג, ששאל אותו על סיבת דאגתו. כשיאנקו סיפר לו על המשימה השניה אמר הדג "אם זה הכל, הרי אביא לך את הפנינה הגדולה ביותר שרק ניתן למצוא." הוא נעלם שוב במים וכעבור רגעים אחדים הופיע שוב עם פנינה הגדולה ביותר והמבריקה ביותר שרק ניתן היה למצוא.
יאנקו הודה לדג וחזר לארמון. הפעם הנסיכה אפילו חייכה אליו.
"היא באמת יפה" אמרה וקשרה את הפנינה בשערותיה.
"מה להביא לך עכשיו?" שאל יאנקו. "תביא לי ורד שצומחת בעולם התחתון, תחת פני האדמה."
הפעם ינקו לא דאג. הוא נזכר בהבטחה של הגמדים והלך מיד לפרשת דרכים, שם הם עדיין עמדו ורבו ביניהם לשם שעשוע.
לא היה לגמדים כל קושי לרדת תחת פני האדמה ותוך דקות ספורות הם הביאו לינקו ורד גדול, שחור כולו כפיח ועם קוצים ארוכים וחדים על הגבעול.
"כך נראים ורדים שצומחים ללא שמש" הסבירו הגמדים ליאנקו.
הצעיר לקח את הורד והביא אותו לנסיכה. הפעם היא שתתה את שארית השיקוי והודיעה לינקו כי היא מוכנה להנשא לו.
אך יאנקו לא הגיב מיד. הוא הלך למלך, אביה של הנסיכה ואמר לו "הוד מלכותך, ביקשת שארפא את בתך היפה וכך עשיתי. היא היום בריאה ושלמה הודות לשיקוי שהכין אבי. הבטחת גם שתתן לי כל תגמול שאבקש ממך.
הנה בקשתי: הורי חיים בעוני רב ובקושי יכולים לפרנס את עצמם. תבטיח לי שתדאג לרווחתם ולחיים נוחים עד סוף ימיהם. אני לא רוצה דבר לעצמי. אלך להתפרנס מעבודת ידיי ומסכל ראשי."

המלך הבטיח ליאנקו שידאג לרווחת הוריו ושמעתה לא יחסר להם דבר. אבל אחר כך אמר "רגע.. מה עם בתי, הנסיכה? הרי הבטחתי גם שאתן לך אותה לאישה. והיא רוצה בכך מאוד."
"לא, מלכי" ענה יאנקו "אילו בתך הייתה רוצה באמת להיות לאישה ורעיה שלי, היא לא הייתה מעמידה לי את התנאים, שידעה כי בן-אנוש לא יכול למלא אותם. אני נעזרתי בידידים שלי והם סיפקו את דרישותיה. היא אולי חושבת שבהיותה אישתי ידידי ימשיכו לספק לה את כל רצונותיה המוזרים. אך לא לשם כך רציתי בה תחילה. אחפש לי בחורה פשוטה, שתרצה אותי רק למעני."
והלך לדרכו.